

Algemene Beschouwingen 2018

De makkelijke weg is niet altijd de beste...

Algemeen/inleiding

We kijken terug op ruim een half jaar van de nieuwe raad en het nieuwe college. Tijdens de wethoudersverkiezingen stelden we vast dat deze coalitie voor de makkelijke weg kiest: bestaand – liberaal - beleid voortzetten. Die makkelijke weg is wat ons betreft diverse malen gebleken:

- Een fundamentele openbare discussie over de huren en het huurbeleid van AREA? Met daarbij huurders aanwezig? Doe maar niet...dat is zo lastig...we doen dat liever in een klein clubje, gezellig onder elkaar...
- Eerst nadenken wat een samenvoeging met Landerd aan voordelen voor de inwoners oplevert en pas dan een besluit nemen? Nee...eerst snel besluiten...da's makkelijker...die voordelen zien we daarna wel...dat nadenken, daar huren we wel een bureau voor in...mag een paar ton kosten...
- Ambities op het gebied van duurzaamheid? Eh...D66 is toch uit de coalitie?...we hebben toch een agenda daarvoor?...en als dadelijk die klimaatwet komt moeten we al van alles...daar bewaren we het geld maar voor...
- Eerst diepgaand met de mensen over hun omgeving praten en pas daarna aan de tekentafel ontwerpen maken van wegen en straten? Nee...da's zo'n gedoe...we hebben toch niet voor niks ontwerpers in huis?...we horen later wel of de mensen piepen...en dan zien we wel verder...we zullen vooral uitleggen waarom we het allemaal zo bedacht hebben...de mensen snappen het vaak niet...

Klinkt het cynisch? Of sarcastisch? Misschien, maar we menen echt dat dit een coalitie is van de makkelijke weg, van 'op de winkel passen' tot de fusie met Landerd rond is. En ja, we weten het wel: een coalitie met de SP erin, is niet makkelijk. Maar wel beter...

Eérsr praten met de mensen is ook niet (altijd) makkelijk, zeker als ze óók deskundig blijken. Maar wel beter...

En de gemarginaliseerde positie van huurders via prestatieafspraken verbeteren is niet makkelijk, zeker niet. Maar wel beter...

Nu vast investeren in duurzaamheid en klimaatrechtvaardigheid is ook niet makkelijk. Maar wel beter...en noodzakelijk.

Is er dan niets positief? Zeker wel.

- De leesbaarheid van de begroting is flink beter dan vorig jaar door de index die er nu bij gemaakt is. Toch zouden we nog het liefste zien dat het gewoon één (digitaal) document is. Dat is nóg beter...
- Het honoreren van enkele externe offertes, vooral die van inwoners zelf. Wat ons betreft is de offerte over de hondenuitlaatplekken een prachtig voorbeeld van gezond verstand, inwonersdeskundigheid en -ervaring en doorzettingsvermogen.
- De realisatie van een accommodatie voor V&K.
- Het (gedeeltelijk) tegemoetkomen aan de wensen van het MRK. Wij zien dat als een kentering. We zouden natuurlijk net als het MRK het liefste zien dat de hele bezuiniging geschrapt zou worden. Dat is veel beter voor de prille kansen voor een vernieuwd MRK. Maar laten we positief zijn: het begin is gemaakt.

Tot slot voor deze inleiding: veel belangrijke zaken blijven onbesproken in de begroting. We zullen daar dadelijk op ingaan. Onze oproep: kom achter de toonbank van de winkel vandaan. Kom mee op 'reis' in Uden om te kijken waar mensen zich druk over maken...

Volkshuisvesting, huren en grondpolitiek

Een van de grootste problemen, ook in Uden, is dat van de volkshuisvesting. Stijgende prijzen en stijgende huren en een tekort aan betaalbare woningen maken het voor veel mensen en groepen steeds moeilijker te kunnen wonen.

De woonquote voor huurders is in een aantal jaren gegroeid van 25% naar 40% (bron: CBS). We spraken huurders waarbij de huurquote zelfs al 50% is!

De in mei aangekondigde huurverhoging van veel meer dan de inflatiecorrectie zorgde voor veel woede bij de huurders. Die woede leidde tot een matiging, maar lost het probleem niet op.

De SP vindt echt dat het huurprijsbeleid van AREA onderdeel moet uitmaken van de prestatieafspraken. Niet langer willen we horen "Daar gaan wij niet over", maar "Daar gaan we wat aan doen".

Dat de SP-discussienota, gebaseerd op gedegen onderzoek, niet eens aan de orde mocht komen in een openbare vergadering vinden we nog steeds schandig: het is het negeren van problemen die heel veel Udenaren ondervinden en schofferend voor de huurders.

Daarnaast moeten er veel en veel meer betaalbare (huur)woningen gebouwd worden. En nee, het antwoord op een tekort aan betaalbare huurwoningen is niet dure huurwoningen bouwen, ook niet als we die eufemistisch 'middenhuren' noemen. Middenhuren liggen ver boven de huurtoeslaggrens en zijn daarmee ook geen oplossing voor mensen die ook geen hypotheek kunnen krijgen.

Daarvoor is het nodig de grondpolitiek te veranderen. Een aantal jaren terug stapte Uden vanwege de crisis over van een actieve naar een passieve grondpolitiek (d.m.v. het zogenaamde 'winterslaapscenario'). De SP stelde toen het 'wintersportscenario' voor, waarmee in ieder geval de sociale woningbouw nog een stimulans kreeg. We stellen voor weer over te gaan naar actieve grondpolitiek, zeker waar het gaat om de sociale woningbouw en de woningbouw voor bepaalde doelgroepen, zoals ouderen (denk bijvoorbeeld aan een Knarrenhof). We moeten er ook van af dat (aspirant-)huurders tegen elkaar worden opgezet bij de woningtoewijzing. Dat moet wat ons betreft eveneens onderdeel zijn van de prestatieafspraken.

De woonlasten worden natuurlijk niet alleen bepaald door de huur of de hypotheek. Ook lokale lasten spelen een rol, maar zeker ook de energiekosten. Wat dat betreft willen hier ook graag een compliment maken aan AREA voor het plaatsen van zonnepanelen op steeds meer huurwoningen.

Over die energielasten en de toekomst van energie meer in het volgende hoofdstuk.

Klimaatrechtvaardigheid, voorwaarde voor verduurzamen

Niemand (althans bijna niemand) twijfelt nog over de noodzaak van verduurzaming van de energie vanwege het klimaatprobleem. We moeten uiteindelijk af van fossiele energie, te beginnen met gas.

Inmiddels hebben diverse onderzoeken ook al duidelijk gemaakt dat de rekening voor het klimaatbeleid vooral bij de mensen met het minste geld komt te liggen als we niet opletten en er geen beleid op maken. Rijke mensen én bedrijven betalen hun rechtvaardig deel niet, terwijl ze dat juist wél kunnen. Willen we dat? Nee, zegt de SP. *‘Het klimaatbeleid zal rechtvaardig zijn, of zal niet zijn’*, zei Lilian Marijnissen onlangs op een klimaatconferentie.

Wat betekent dat voor Uden? Wat lezen we daarover in de begroting? Niets tot bijna niets. En dat moet echt anders. In het antwoord op onze technische vragen hierover lezen we: *“Voor realisatie van de energietransitie wordt aan de gemeenten een belangrijke regierol toebedeeld maar gezien de omvang kunnen wij dit niet alleen; iedereen zal hierin zijn verantwoordelijkheid moeten pakken.”*

Lekker makkelijk dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet pakken... Maar hoe kunnen bijvoorbeeld huurders hun verantwoordelijkheid pakken? Of mensen die maar net de hypotheek kunnen betalen? Welke voorwaarden creëren wij als gemeente, samen met bijvoorbeeld AREA?

Of, nog fundamenteler: wat doen we collectief in plaats van individueel? Toe we riolering nodig hadden voor de volksgezondheid, legden we die collectief aan. Toen we water, stroom en gas nodig hadden om te kunnen wonen, legden we dat collectief aan. Nu we – om de planeet te behouden en droge voeten te houden - over moeten stappen op duurzame energie, kunnen we dat toch ook collectief doen? Van de inmiddels geprivatiseerde energiebedrijven hoeven we weinig te verwachten: hun doel is het maken van winst.

Wij denken dat Uden, eventueel in regionaal verband, zélf de ‘energietransitie’ moet aanpakken met een (inter)gemeentelijk bedrijf zónder winst oogmerk. Natuurlijk is het mooi dat we inmiddels een groot zonnepark hebben, maar het is buitengewoon jammer dat we de exploitatie daarvan niet collectief geregeld hebben, maar aan de markt hebben overgelaten. Dat moet de volgende keer echt anders. Collectief kan eventueel ook via een energiecoöperatie, maar dat moet dan veel minder vrijblijvend geregeld worden dan bij de inmiddels ter ziele gegane club.

De grote vraag die we nu hebben is: welke plannen hebben B&W om te komen tot een rechtvaardig klimaatbeleid? En als er nog geen plan is, wanneer komt dat dan? Welke andere ideeën en plannen zijn er om de bestaande woningvoorraad duurzamer te maken? Hoe gaan we mensen steunen die dat financieel zelf niet redden? Zijn er plannen voor een tweede zonnepark, bijvoorbeeld op de voormalige vuilstort? En gaan we de exploitatie dan anders – lees collectief - regelen? En tot slot: waarom zien we relatief zo weinig zonnepanelen op de daken op het industrieterrein? Juist daar is dat zinvol: de energie wordt dan direct benut.

Werk en armoede

Een van de beste nieuwsberichten de afgelopen tijd was dat de regering afziet van werken onder het minimumloon door mensen met een beperking. Kunnen we nu achteroverleunen en

doen alsof armoede niet meer bestaat? Nee dus, de berichtgeving over de toename van werkende armen neemt juist toe. In het betreffende hoofdstuk zien we nauwelijks maatregelen of plannen, of het moet gaan om een *onderzoek* naar 'stille' armoede bij kleine bedrijven dat mogelijk zijn beslag krijgt eind 2019. Horen daar trouwens ook de kleine zelfstandigen en ZZP-ers bij? Los daarvan, er is al zoveel onderzocht en we hebben een mooi armoedebestrijdingsplan op papier. We willen nu resultaten zien, met harde cijfers. Waar blijven die?

In hoeverre zijn de projecten die in de begroting staan in de paragraaf Arbeidsparticipatie daadwerkelijk loonvormend (want dat zou echt iets betekenen voor economische en sociale positie van de bewoners van de Flatwijk bijvoorbeeld)?

We moeten trouwens ook af van het frame of stigma dat mensen in armoede 'losers' zijn die maar beter hun best moeten doen. De armoede vindt meestal zijn oorzaken buiten hun: hoge woonlasten, hoge zorgkosten, energiekosten aan de ene kant, lage lonen (ook voor veel ZZP-ers), werkloosheid door bedrijfssluiting en veel te lage uitkeringen aan de andere kant. Wat gaan we aan dat stigma doen?

Gebied Oost

Na Muzerijk in de Bitswijk komt er in 'Gebied Oost' een forse verandering: twee scholen, een wijkgebouw, een sporthal én een snackbar gaan tegen de vlakte en er komt één nieuw geheel. Terecht staat er een forse investering begroot. We weten dat de plannen nog lang niet klaar zijn, maar we hebben desondanks vragen en opmerkingen

- Gelukkig hoeven we geen motie in te dienen om de snackbar in het plangebied te behouden. Dat is/likt nu geregeld. Wel willen we nog zeggen dat we spontane acties van bewoners erg hebben gewaardeerd; het maakt nogmaals duidelijk dat niet de gemeente, maar de mensen zelf moeten kunnen bepalen hoe hun wijk er uit ziet en wat daarin voor voorzieningen nodig zijn. De wijkbewoners hebben de snackbar in hun hart gesloten en vice versa!
- We moeten leren van Muzerijk. Daar bleek (achteraf) de 'multifunctionaliteit' voor sommige activiteiten en verenigingen toch niet zo gelukkig. We adviseren sterk om met alle gebruikers in Melle/Raam?Hoeve éérs rond de tafel te gaan vóór een architect gaat tekenen, zodat niemand hoeft te wijken.
- De tijdelijke onderwijshuisvesting zoals nu voorgesteld heeft niet onze instemming. Sterker nog: die moet echt anders. Het gaat om buurtscholen en dat betekent in onze ogen dat de kinderen in de buurt naar school moeten kunnen blijven gaan.

De oplossing van bestaande gebouwen aan de andere kant van Uden is slecht. Veel kinderen die nu te voet of met de fiets komen, zullen straks in de auto vervoerd worden. En die moeten de Land van Ravensteinstraat/Kornetstraat over, net op het drukste moment van de dag! Deze oplossing is niet duurzaam en vooral niet veilig. Ook de parkeerchaos zal toenemen. Op de inloopavond die pas in de Kom-In is geweest, hebben wij in ieder geval veel ouders gesproken die het er niet mee eens zijn. Ook kwam toen een ander 'participatie'-probleem naar voren. *'Maar de ouders zijn toch geïnformeerd door de scholen?'* Ja, dat klopt. Maar informeren is wat anders dan raadplegen. En al heel wat anders dan meebeslissen...

Ons voorstel: zet noodlokalen neer in de buurt van de huidige Palster en Camelot. Er is ruimte genoeg.

Zorgen om de zorg

We blijven ons zorgen maken over de zorg. Onlangs hadden we een stevige discussie in commissie en raad over de jeugdzorg. We zijn er blij mee dat de raad ons unaniem steunde om de problemen voortvarend aan te pakken. We zijn ook blij met de toezegging dat er in principe niet Europees wordt aanbesteed. Maar uiteindelijk gaat het er om of de inspanning en het extra geld ook daadwerkelijk leiden tot resultaten voor kinderen en hun ouders. We blijven het nauwgezet volgen en roepen nogmaals op méér vertrouwen te hebben in de professionals die bij de diverse organisaties werken.

Dat laatste geldt wat ons betreft ook voor de Wmo, waar nog diverse ‘leemtes’ moeten worden ingevuld. Wanneer kunnen we daar een rapportage of evaluatie van tegemoet zien?

Samen met Landerd?

Voor de meeste fracties in Uden (en in Landerd) lijkt het al een uitgemaakte zaak: er komt een fusie van Landerd en Uden.

Wij vinden de gang van zaken verkeerd en verkeerd-om. Dat betreft wat ons betreft drie belangrijke kwesties:

1. Welke tien (of vijf, of drie) concrete voordelen voor de inwoners zijn er nu al te noemen? In een van de bijeenkomsten kon niemand daar antwoord op geven en werd deze vraag naar de toekomst verwezen. Maar we moeten blijkbaar nu wel een besluit nemen. Dat is de wereld op z’n kop. Zo geven we ons geld toch niet uit? Eerst betalen en dan pas zien wat we ervoor terugkrijgen? Vragen die hierbij horen zijn: nemen we de laagste tarieven voor OZB en afvalstoffenheffing als uitgangspunt? Of juist de hoogste? Wat doen we met de grondprijzen? Of de minimaregelingen? Stroomt het water naar het laagste punt? Of pompen we het omhoog? Komen er dan wél meer betaalbare huurwoningen? Worden de problemen in de jeugdzorg dan wél snel opgelost? Komt er dan wél een gemeentelijk energiebedrijf?

Kortom, we missen een rationele afweging waarom één nieuwe gemeente beter zou zijn dan de twee afzonderlijke gemeenten.

2. We (blijven) vinden dat de inwoners uiteindelijk het eerste én het laatste woord moeten hebben over een fusie; dat ze zelf mogen kiezen op welke schaal ze bestuurd willen worden. In Landerd is er tenminste nog een referendum geweest; in Uden is daar helemaal geen sprake van. Ook hier geldt blijkbaar: eerst besluiten en daarna zien we wel hoe de inwoners er iets over te zeggen krijgen. Dat lijkt veel op wat er vroeger over ondernemingsraden gezegd werd: belangrijke beslissingen in de directiekamer en de OR mag meepraten over de kleur van de koffieautomaat. De SP heeft in een wijk huis-aan-huis een steekproef gedaan. Daarbij vallen twee dingen op: (1) veel mensen weten nog niet eens dat deze plannen er

liggen en (2) veel mensen vinden het een slechte zaak dat ze nog niet betrokken zijn.

Voor zover we de krant als bron mogen nemen, zien we ook dat veel mensen in Schaijk iets anders willen dan nu wordt voorgesteld. Kunnen en willen we daar zomaar aan voorbijlopen?

3. Er gaat bij bestaande herindelingen veel geld en energie verloren aan de opbouw van een nieuwe gemeente. Dat aspect blijft geheel onderbelicht. Wij zien dat geld en die energie liever besteed worden aan de zorg, de energieproblemen, de volkshuisvesting etc.

Kortom, de SP is nog niet aan een besluit toe, omdat aan bovenstaande voorwaarden niet is voldaan. We zijn niet principieel tegen of voor fusie, maar hebben het gevoel nu een fuik in te zwemmen, waaruit terugkeer zo goed als onmogelijk is.

En dan nog dit

De meeste urgente hoofdonderwerpen hebben we hierboven besproken, maar daarmee zijn we natuurlijk verre van compleet. Laten we beginnen te stellen dat er heel veel zaken zijn die gewoon goed geregeld worden in Uden en die uiteraard hun beslag krijgen in de begroting. Maar we hebben over een aantal dingen nog wel wat te zeggen of te vragen.

Reconstructie Land van Ravensteinstraat-Kornetstraat-Hobostraat

Natuurlijk zijn we blij dat - na veel touwtrekken en actie - de bewoners zelf met een alternatief plan zijn 'mogen' komen. Nu nog de juiste keuze maken en die voldoet volgens ons aan twee voorwaarden:

- Kies het alternatief van de bewoners
- Neem de Hobostraat daarin ook mee.

Nee, ook dat is niet de makkelijkste weg, maar wel de veiligste en de meest duurzame. Doen dus!

Daarna kan er wat ons betreft een inloopavond komen waarin de bewoners applaudisseren i.p.v. hun verontwaardiging uiten.

Bekabeling buitengebied

Mogen we er nu van uitgaan dat het goed komt, zonder dat de mensen in het buitengebied heel diep in de buidel moeten tasten? En: kan de beantwoording uit de laatste commissie REF nog aangevuld en verbeterd worden? Want die klopte echt niet op een aantal punten...

MRK

Mooi dat het MRK enige coulance krijgt in deze begroting, maar het is in onze ogen niet voldoende. We hebben hier echt een unieke kans om er iets moois van te maken,

een plek waar Udenaren echt op trots op kunnen zijn. Laten we die kans niet verspelen...

Zeester/Meerval

Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor Zeester/Meerval: er is sprake van de ergste nood lenigen, maar wat is nu het perspectief? Kunnen we - net als bij V&K - uiteindelijk ook een oplossing zien waar de hele vereniging mee akkoord gaat? Net als V&K is Zeester/Meerval een vereniging waar we trots op mogen zijn.

Hondenluitlaatveldjes

We zeiden al dat we echt blij zijn met de offerte over de hondenuitlaatveldjes. Maar we weten ook dat het slechts een deel van het geheel betreft. Wat is het perspectief? Gaan we ermee door tot het overal in orde is?

Agrifood Capital, het nieuwe Streekgewest?

Wat ons echt grote zorgen baart is de eetlust van Agrifood Capital. Er lijkt bijna geen onderwerp meer te zijn, of ze bemoeien zich ermee. Daar hebben we bezwaar tegen. We hebben toch samenwerkingsverbanden over verkeer? Of Openbaar Vervoer? Of over economie? We houden ons hart vast als Agrifood Capital zich straks nog gaat bemoeien met de inkoop van zorg, of van de handhaving die nu bij de Omgevingsdienst ligt...

Laten we het helder stellen: Agrifood Capital was toch opgericht om de landbouw- en voedingsindustrie te promoten en te verbeteren? Laten we het daarbij houden (en vooral ook daarvan de resultaten laten zien...). Binnen Agrifood Capital lopen te veel belangen door elkaar, het is een mistige samenwerking tussen publieke (gemeente)belangen en private (bedrijfs)belangen.

De meeste mensen anno 2018 zullen misschien de dramatische geschiedenis van het oude Streekgewest Brabant Noordoost niet kennen. Maar geloof ons, zoiets willen we echt niet meer...zo'n vierde bestuurslaag die alles stroperig maakt en uiteindelijk implodeerde, kijk er de archieven maar op na.

Tot slot

We zijn benieuw naar het antwoord van B&W en naar de reacties van de andere partijen. We zullen daarbij in het bijzonder letten of er voor de makkelijke weg gekozen wordt, of dat we de problemen ook daadwerkelijk aanpakken, hoe lastig ook. Uiteindelijk zullen we daarna de balans opmaken over ons oordeel over de voorliggende begroting.